

BOEKBESPREKINGEN

HORACE HAYMAN BOYLE, F.D.S., H.D.D. (R.C.S.Edin.), H.D.D., L.D.S. (R.F.P.S. Glas.). *Design for major cleft palate*. Staples Press Limited London, 120 pag., prijs 30 S.

In dit kleine boekje vertelt de schrijver zijn ervaringen met een paar obturatorgevallen. Het is wel duidelijk, dat de in andere talen dan Engels verschenen publicaties de schrijver onbekend zijn. De geschiedenis is wel wat ouder dan uit schrijvers woorden valt op te maken.

Desalniettemin geeft hij enige foto's van obturatoren, die een goede indruk maken, waarvan vooral genoemd mag worden, dat hij de onbewegelijke obturatoroklos mooi dun heeft gemodelleerd. Van sommige evenwel is de curve zo groot, dat gevreesd moet worden, dat bij slikken de hefboomwerking wel hinderlijk zal zijn. Ook wijst schrijver op het belang van vlakke kauwvlakken en glijocclusie indien de obturator gecombineerd wordt met een totale prothese. De foto's laten hier en daar wel wat te wensen over.

Hut.

W. HARRY ARCHER, B.S., M.A., D.D.S., *A manual of dental anesthesia*. W. B. Saunders Company 1958 Philadelphia & London, 346 pag., prijs \$ 8.50.

In dit boek, een 350 pagina's omvattend, wijdt schrijver eerst een 50 bladzijden aan de geschiedenis van de anesthesie. Hierop volgt de locale anesthesie, verschillende injectievloeistoffen, diverse methodes van injiceren en complicaties, die bij deze ingrepen kunnen voorkomen. De tekeningen, die de techniekbeschrijving verduidelijken, zijn de alom bekende en laten aan duidelijkheid niet te wensen over. De opsomming van de complicaties is zeer nuttig.

In het laatste deel behandelt schrijver de algehele anesthesie. Hij begint te wijzen op de moeilijkheden en gevaren, die hierbij voorkomen, om vooral niet te lichtzinnig in deze te handelen („There are anesthetists who are intelligent but not conscientious, and there are many conscientious anesthetists who are not intelligent. The dentist who adopts the dual role of anesthetist and operator is neither”).

Hij bespreekt dan verschillende narcosemiddelen voor de ambulante patiënt en daarna de narcose voor de klinische gevallen, ook hier worden weer de complicaties genoemd.

Hut.

Dr. med. H. FRESENIUS, *Neuraltherapeutische Erfahrungen aus der täglichen Praxis*. Karl F. Haug Verlag Ulm/Donau, 186 pag., prijs D.M. 14.60.

Het probleem der neuraltherapie komt herhaaldelijk ter sprake op de congressen van de Deutsche Arbeitsgemeinschaft für Herdforschung, en het is ook Dr. F. HUNEKE, die een voorwoord voor dit boekje heeft geschreven. Voorlopig zullen de aanhangers nog wel strijd moeten leveren met de „officiële medische wetenschap”.

Voor de tandheelkunde is ongetwijfeld van belang de rol die de haardinfectie in deze is toebedeeld, waarbij ook weer het „Sekundenphänomen” wordt genoemd. Ook moet worden gewezen op de mening van de schrijver omtrent de storingsvelden. Als zodanig kan volgens hem ook de operatiewond werkzaam zijn, waarbij dan de impletoltherapie van groot nut kan zijn. (voorbeeld: lerares klaagde jarenlang over aanvallen van stijf-

heid in de schouder; van een onder praemolaar werd een granuloom verwijderd, hierop was de schouder ogenblikkelijk genezen; na enige tijd komen dezelfde klachten terug, het storingsveld (de wond) werd enige keren met impletol ingespoten waarop blijvende genezing (1½ jaar) volgde. Hut.

KARL HÖRAUF, *Form und Stellung der Frontzähne in ihrer Beziehung zu Körperbautypen*. Tweede, vermeerderde druk met 157 afbeeldingen, 46 blz. Uitgave: Karl Hanser Verlag/München 1958. Prijs gecart. DM 9.80.

De tot nu toe gebruikte maatstaven op basis van een veronderstelde wetmatigheid inzake de natuurlijke tandvorm, beperken zich in hun eenvoudigste toepassing tot een correlatie tussen gelaatscontour en overeenkomstig tandtype. Deze in 1913 door WILLIAMS, op grond van kennelijk ontoereikend, geselecteerd materiaal, geconstateerde harmonie tussen de omtrek van het gelaat (vierkant, driehoekig en eivormig) en die van de centrale snijtanden, heeft tot op heden in de prothetiek bij de tandkeuze vooral vanwege de eenvoud vrijwel het terrein beheerst. Het uitgangspunt mocht voor de praktijk onmiskenbare voordelen bezitten, als antropologische wetmatigheid was het op grond van onbevangen waarneming reeds lang onhoudbaar gebleken.

De schrijver van bovengenoemd werk heeft zich ertoe gezet om op andere gronden proportionele betrekkingen tussen vorm en afmeting van de gebitselementen en het „milieu” op het spoor te komen. Zijn bezwaar tegen het „systeem” WILLIAMS geldt vooral dat alleen gelet wordt op de omtrek van de in hoofdzaak middelste incisieven en niet op hun plastische configuratie, waarbij aan de laterale snijtanden geen aandacht werd besteed. Juist deze laatste vertonen onafhankelijke kenmerken, zij het dan in harmonisch verband met het gehele gebitsfront.

Om tot een beter begrip te komen is het volgens de auteur noodzakelijk om naast de gelaatsvorm ook de lichaamsgestalte met al zijn nuances in aanmerking te nemen, niet slechts bij de prototypen maar ook bij de overgangsvormen.

Het stelsel dat hij ingang wil doen vinden vertegenwoordigt een aanschouwelijk ordeningsbeginsel, dat moet leiden tot het bloot leggen van nieuwe onderlinge relaties voor zover het de zuivere typen betreft en waarbij men zich niet bindt aan bepaalde afzonderlijke kenmerken.

De auteur is bij zijn onderzoek uitgegaan van de indeling van de individuen naar hun constitutietype, zoals die in 1921 door de psychiater KRETSCHMER in zijn beroemd geworden boek „Körperbau und Charakter” (20 drukken!) is ingevoerd en waaraan door andere onderzoekers uitbreiding is gegeven. Diens indeling, als somatisch-psychische eenheid, onderscheidt, gelijk bekend, het leptosome (in uiterste vorm het asthenische), het atletische en het pyknische type, die in werkelijkheid zelden scherp begrensd voorkomen, maar meer door allerlei tussenliggende overgangsvormen gekenmerkt worden.

Tot welke bevindingen met betrekking tot het gebit is nu de schr. gekomen? Het leptosome type vertoont in een smalle gelaatsvorm bijna zonder uitzondering en daarvan geheel onafhankelijk, brede en schopvormige incisieven en – vaak harmonieus aandoend – bij hoge gezichten een kortere vorm en bij bredere gelaten een smallere.

Het tengere asthenische type kenmerkt zich door opvallend kleine en smalle tanden, al treft men in zeer smalle gezichten bij een naar het leptosome neigende lichaamsbouw ook wel krachtiger, brede tanden aan.

Het atletische type, gewoonlijk van meer dan middelmatige grootte, vertoont – in tegenstelling tot de algemene opvatting – een meer lang gezicht met krachtig ontwik-

kelde kaken waarin zonder uitzondering vierkante, grote tanden. De laterale incisieven zijn een verkleinde vorm van de centrale, eveneens zonder incisale afronding.

In het pyknische, veelal breed-ronde of vijfhoekig afgeronde gelaat komen tanden van verschillende vorm voor, die niettemin een gesloten groep vormen van meer kleine en korte tanden. Bij vierkante gezichten vaak driehoekig met kleinere, smalle tweede snijtanden. Ronde gezichten vertonen daarnaast ook dikwijls betrekkelijk brede snijtanden van gedrongen vorm met opvallend slanke lateralen. De pyknische tanden, aldus de schrijver, kunnen op grond van hun kenmerken en kleine afmetingen uit elk onderzoekmateriaal zonder moeite als zodanig worden geïdentificeerd.

De wetmatigheid van de door hem gevonden karakteristiek is volgens de auteur van die aard dat toeval buiten gesloten kan worden, zodat proefpersonen na een korte voorlichting in staat zijn uit voorgelegd tandmateriaal de onderscheidene constitutie-tandtypen met verbluffende betrouwbaarheid te selecteren. Hij beschouwt zelfs de tandvorm diagnostisch bruikbaar om in twijfelgevallen het constitutietype vast te stellen. Hij zou dan ook de tandkenmerken toegevoegd willen zien aan de (zes) erkende stigmata van de typenformule.

Ook wordt verband gelegd tussen de lichaamsbouw en de stand van de fronttanden. Bij het leptosome type zouden deze, vanwege de (wan)verhouding tussen kaakbreedte en tandafmeting gedrongen staan en elkaar overlappen; bij brede kaken komen echter ook wel plaatselijk diastemen voor. Het atletische type vertoont weinig afwijking van de ideale tandboogvorm, wel vaak een kopbeet en diastemen. Het gebit maakt een dominant effect in het aangezicht door zijn krachtig gevormde centrale snijtanden en prominente cuspidaten.

Bij de pyknici vindt men zelden een gedrongen stand, tussenruimten en hiaten in de tandrij zijn kenmerkend voor dit type.

Aangezien de schrijver zijn boek en bevindingen tevens heeft bedoeld als middelen bij de opstelling van protheses, geeft hij aan het slot illustratief voorbeelden van variaties in de opstelling voor de onderscheidene constitutietypen ten einde de cosmetische rehabilitatie te kunnen afstemmen op de persoonlijkheid van de prothesedragers.

De in dit werk neergelegde bevindingen worden waardevol ondersteund door de talrijke fotografische afbeeldingen van vertegenwoordigers der verschillende constitutietypen met hun overeenkomstige gebitsstructuur. Voor wie met de typenindeling van Kretschmer zich in kort bestek meer vertrouwd wil maken, vindt in de instructieve karakteristieke weergave door de tekenstift van L. ROHRER, de lezer aansprekend studiemateriaal.

Tekst, artistieke en foto-illustratie vormen een geheel dat alleszins belangstelling en aandacht verdient. Dat het deze ook reeds gevonden heeft kan blijken uit het feit dat twee jaar na de eerste verschijning een nieuwe druk in het licht werd gegeven.

In hoever een en ander voor praktische toepassing bij de prothetiek waarde heeft, resp. zal verkrijgen, hangt in de eerste plaats af van de bereidheid van de dental-industrie om de vervaardiging van nieuwe kunststandtypen conform HÖRAUF's bevindingen, ter hand te nemen. Voor het overige is het de vraag of het – afgezien van een mogelijke tegemoetkoming aan de natuurgelijkenis van het prothesefront – voor een als „echt” aandoende camouflage per se nodig moet worden geacht om de bij een bepaalde constitutie behorende tandkeuze en opstelling na te bootsen. Het gaat in laatste instantie om het natuurgelikkend effect bij de gegeven persoonlijkheid van de prothesedragers en daarvoor zal het wel niet noodzakelijk zijn een nabootsing van de betreffende, op minutieuze bestudering berustende gebitsstructuur, krampachtig na te volgen. De

natuur gaat niet steeds zodanig te werk dat zij esthetisch incidenteel niet voor verbetering vatbaar zou kunnen zijn.

Maar een en ander zal de tijd wel uitwijzen. Kennisneming van het onderhavige werk kan alleen maar worden aanbevolen.

P. H. BUISMAN

HENRI M. GOLDMAN, D.M.D., F.A.C.D. en D. WALTER COHEN, D.D.S. *Periodontia*. 4e druk, The C.V. Mosby Company, St. Louis, 1957. 535 pagina's, 366 illustraties. Prijs \$ 12.50.

Met een nog steeds niet overwonnen teleurstelling over de gewijzigde opzet van dit standaardboek over de parodontologie, werd kennisgenomen van de inhoud van de 4e druk.

Sinds het verschijnen van de 1e druk in 1942 is GOLDMAN's *Periodontia* het leerboek bij uitstek geworden, omdat de weliswaar beknopt gehouden beschrijving van de praktische verrichtingen gebaseerd was op een breed fundament, waarvan de pijlers onder meer de degelijke verhandelingen over de anatomische verhoudingen en de pathologische toestanden waren.

Aangetekend zij, dat de kwaliteit van het illustratiemateriaal in mindere mate onze bewondering heeft gehad.

In de 4e druk werd de gehele therapie weggelaten en een opzet gekozen, waarbij de auteur samen met twee andere parodontologen een boek schreef, dat in zich weer een tweeledig aspect vertoont, namelijk van compendium en van atlas.

Het gevolg is, dat de practicus en de student, willen zij een werk over dit onderdeel der tandheelkunde bezitten, thans twee boeken moeten aanschaffen: namelijk het hier gerecenseerde *Periodontia*, door de hoofdauteur in samenwerking met D. WALTER COHEN verzorgd en *Periodontal Therapy*, waarvan de schrijvers H. M. GOLDMAN, S. SCHLUGER en L. FOX zijn.

De vraag moet gesteld worden of de uitgebreidheid van de parodontologie werkelijk deze verdeling rechtvaardigt, die onontkomelijk tot herhalingen leidt en zeer zeker ook als nadeel heeft het ontbreken van een algemene uniformiteit in opbouw en inhoud. Om een voorbeeld te noemen: het hoofdstuk over gingivitis ulcerosa bevat geen aanwijzingen over de behandeling. Onvermijdelijk zal dus ook het desbetreffende hoofdstuk in *Periodontal Therapy* geraadpleegd moeten worden, waar men nogmaals eerst kennis moet nemen van de nodige regels, gewijd aan etiologie en diagnostiek, zonder welke zich de behandelingswijze kennelijk niet beschrijven laat.

Mede uit economische overwegingen zullen de docenten bij het tandheelkundig onderwijs om bovengenoemde redenen dit boek (deze boeken) bezwaarlijker bij studenten kunnen aanbevelen, hetgeen gezien de autoriteit van de auteur en de verder uitnemende hoedanigheden van zijn boeken, bijzonder te betreuren valt.

De inhoud komt grotendeels overeen met de eerste negen hoofdstukken en het laatste hoofdstuk van de 3e editie.

Toegevoegd werden hoofdstukken over de röntgenologie, de parodontale afwijkingen bij kinderen en de betekenis van het bacteriële proces.

In het hoofdstuk Onderzoek werd de vermelding van een aantal laboratoriumtests mijns inziens terecht weggelaten.

De meeste onnauwkeurigheden en drukfouten werden gecorrigeerd.

G. DEKKER